

μιν, ἣν ὁ νυκτοβάτης του, ὄν ἀπεκάλει μαργαρίτην τοῦ πειραματικοῦ μαγνητισμοῦ.

Συνάγεται ἄρα ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι ὁ ζωϊκὸς μαγνητισμὸς, ἀξίων ἵνα θεωρῆται ὡς ἐπιστήμη, καταντᾷ τρόπος ἀγυρτείας, τῶν ἐκλεγκόντων τοὺς προσηλύτους αὐτῶν ἐν τῇ τάξει τῶν περιέργων καὶ εὐπίστων. Οἱ μαγνητισταὶ οὗτοι ἠθέλησαν νὰ καταλάβωσιν ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις τὴν θέσιν τῶν θαυματουργῶν, τῶν μάγων καὶ τῶν ἀστρολόγων τῆς ἀρχαιότητος, οἱ δὲ νυκτοβάται τὴν τῶν πυθιάδων. Ἡ δύναμις μάλιστα τούτων ἐπεξετάθη ἔτι πλέον, διότι οὐ μόνον ἐκράτουν πῶρῶθεν τὰ νέφη, διέτασσον νὰ βρέξη, μετετίθουν σώματα διὰ μόνου τοῦ βλέμματός αὐτῶν, ἀλλ' ἐθεράπευον καὶ πυρέσσοντας, εἰς δέκα λευγῶν ἀπόστασιν εὐρισκομένους, μετεβίβαζον δὲ καὶ νόσον ἀφ' ἐνὸς εἰς ἄλλον ἄνθρωπον *per transplantationem* κτλ.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ.

Καὶ τοὶ ἀσθενὲς ὑπάρξαν τὸ ἐπιστημονικὸν κύβρος τοῦ ζωϊκοῦ μαγνητισμοῦ, ἤρκεσεν ὅμως ἵνα ἀποπλανήσῃ οὐ μόνον τοὺς ἀπλουτέρους, ἀλλὰ καὶ ἐκείνους ἐκ τῶν εὐπαιδευτῶν, οἵτινες δὲν ἦσαν ἐξωκειωμένοι τῇ φιλοσοφικῇ μεθόδῳ διὸ πρόσκομμα οὐ μικρὸν τῇ προόδῳ παρενέβαλλεν οὗτος, ἀξίων νὰ περιβληθῇ χαρακτηρὰ ἐπιστημονικὸν, ἀνώτερον καὶ τοῦ εἰς τὴν ἐπιστήμην αὐτὴν ἀνήκοντος, ἐπειδὴ οἱ θιασῶται καὶ ὀπαδοὶ αὐτοῦ οὐ μόνον δισχυρίσθησαν ν' ἀποδείξωσι τὸ δυνατὸν τῶν ὑπερφυσικῶν φαινομένων, ἀλλὰ καὶ τὴν βούλησιν μετὰ τῶν λοιπῶν φυσικῶν δυνάμεων νὰ καταλογίσωσιν ὡς νέαν καὶ πλείστου λόγου ἀξίαν δυνάμιν μάλιστα¹. Εὐτυχῶς ὅμως καὶ κατὰ ταύτην τὴν περίστασιν ἢ ὑπὸ τοῦ Γαλιλαίου, τοῦ Βάκωνος καὶ τοῦ Καρτεσίου θεμελιωθεῖσα μέθοδος τοῦ ἐρευνᾶν ᾠδήγησε τὴν τῶν σοφῶν κρίσιν, ὡς ὀδηγεῖ καὶ ὁ ἐπὶ τῆς πυξίδος βλέπων ἔμπειρος πηδαλιούχος εἰς ἀσφαλῆ ὄρμον τὸ πλοῖον, τὸ ὑπὸ τῶν κυμάτων ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης σαλευόμενον. Ἐὰν δ' ἐξετάσωμεν διατί ὁ τὴν ἐξήγησιν τῶν διαφορῶν φυσικῶν φαινομένων ἐπιδιώκων περιπίπτει πολλάκις εἰς ἀπάτην, διατί ἐμμένει ἀκολούθως εἰς ταύτην, καὶ διατί μετὰ πολλῆς δυσκολίας ἐξέρχεται ταύτης, βλέπομεν ὅτι τὸ δυσχερὲς τῆς ἀνακαλύψεως καὶ ἡ σπουδῆ, ἣν καταβάλλει, μάλιστα δὲ ἀκολουθῶν πολλάκις, ὡς μὴ ὠφελεν, ἀρχὰς ψευδεῖς, εἰσὶ τὰ κύρια αἴτια, ἅτινα ἐμβάλλουσιν αὐτὸν εἰς τὴν ἀπάτην. Ἐπιμένει δὲ

εἰς αὐτὴν καὶ ἐξέρχεται δυσκόλως, διότι, παραδεχθεὶς ἅπαξ τὴν ἐξήγησιν, ἥτις, καὶ τι μὴ ἀληθῆς, ἐγένετο ὅμως ὑπὸ ἀνδρῶν περιωνύμων, κεκτημένων ἐπιστημονικὴν ὑπόληψιν καὶ ὑποστηρίζεται ὑπὸ τούτων, δὲν ἀσπάζεται τὸν νεωτερισμὸν, ὃν ἐνίστε πολέμοισι καὶ ἔτεροι προλήψεις καὶ δοξασίαι ἐρριζωμένοι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Διὰ ταῦτα ἡ ἀπάτη πολλάκις ἐπικρατεῖ μὲν ἐπὶ πολλῶν χρόνων, οὐχὶ δὲ καὶ διὰ παντός· ἐπειδὴ ὁ νοῦς ἀπορρίπτει τὰ γινόμενα, ἅμα ἀποδειχθῶσιν ἀντιφατικά, ἀδύνατα, καὶ ἀντίθετα εἰς τοὺς φυσικοὺς νόμους, οὓς ἡ πείρα καὶ ἡ παρατήρησις ἐπεκύρωσαν. Ἀποδείξεις τούτου ἔστω ἢ ἐπὶ πολλοὺς κατὰ συνέχειαν αἰῶνας ἐπικρατήσασα *περιπατητικὴ φιλοσοφία*, ἥτις ἔπαυσε τοῦ ζῆν, ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου· ἢ ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ὡσαύτως κατακυριεύσασα τὰ πνεύματα τῶν ἀνθρώπων *ἀλχημεία*, ἥτις ἐπὶ τέλους κατεβλήθη, ἀποδειχθέντος φάσει ἀνυπάρκτου τοῦ εἰς μόνην τὴν φαντασίαν τῶν ἀλχημικῶν κυρρωθέντος φιλοσοφικοῦ λίθου· καὶ ἐν τέλει ὁ ζωϊκὸς μαγνητισμὸς, ὃν, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὑπεστήριξε συμφέρον ἀσύγγνωστον καὶ δόλος ἀγυρτικὸς μετὰ θρασεῖας τόλμης. Εἶθε ὁ ζωϊκὸς μαγνητισμὸς νὰ ὑπάρξῃ ἡ τελευταία ψευδῆπιστήμη τοῦ ἀνθρώπου· ἐπειδὴ, καθὼς εὐρίσκονται ἄνθρωποι, ζητοῦντες τὸν τετραγωνισμὸν τοῦ κύκλου, τὴν ἀένναον κίνησιν καὶ τὰ τοιαῦτα, οὕτως οὐδέποτε θέλουσι λείψει καὶ οἱ φαντασιοκοποῦντες, οἱ ἀσπαζόμενοι τὰ ὑπερφυσικά, καὶ οἱ μὴ νομίζοντες παράδοξον τὸ νὰ παραβαίῃ ἐνίστε ἢ φύσις τοὺς νόμους αὐτῆς.

Δ. Σ. ΣΤΡΟΓΜΗΟΣ.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ.

ΟΥΑΛΤΕΡ ΣΚΩΤ.

Ὁ Οὐάλτερ Σκῶτ ἔγραφέ ποτε πρὸς φίλον, ζητοῦντα λεπτομερείας περὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ του βίου: «Δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος ὀλίγον γνωστὸς εἰς τὴν φιλολογίαν, μὴ ἔχων νὰ εἴπῃ περισσώτερα πράγματα ἀπὸ ἐμέ περὶ τοῦ οἰκιακοῦ του βίου. Ἱστορίαν ἐγώ; Χάριτι θεῖξ, Κύριε, δὲν ἔχω καθόλου ἱστορίαν!»

Τῷ ὄντι, ὁ ψάλτης τοῦ Μαρμιόν, ὁ ζωγράφος τοῦ Ἰβανῶν, τοῦ Φεργύς καὶ τοσοῦτων ἄλλων πολεμικῶν ἥρῶν, φοβούμενος ὑπὲρ πᾶν ἄλλο τὰς φιλολογικὰς διαμάχας, προσεπάθησε πάντοτε νὰ συμβιάσῃ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ μυθιστοριογράφου μετὰ τὴν ἀγάπην του πρὸς ὑπαρξίν ἡρεμον, κανονικὴν καὶ ἄγνωστον πρὸς τὸ πλῆθος.

1. Ἐνταῦθα δὲν πρόκειται περὶ τῆς βουλήτεως ὡς βουλευτικῆς δυνάμεως.

Ὁ Ουάλτερ Σκωτ ἐγεννήθη τῇ 15 Αὐγούστου 1771, εἰς Ἐδεμβούργον ὁ πατήρ του ἦν εἰσαγγελεύς ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, καὶ ἡ μήτηρ του, Ἐλισάβετ Ρούθερφορντ, πεπρωικισμένη μὲ εὐχέρειαν τινα καὶ φυσικὴν τινα κλίσιν πρὸς τὰς τέχνας καὶ πρὸς τὴν ποίησιν, ὑπῆρξεν ἡ φίλη τοῦ Βούρνε καὶ τινῶν ἄλλων διασήμων συγγραφέων. Ὁ Ουάλτερ ἦτον ἐκ φύσεως εὐρύστου κράσεως ἄλλ' ἡ ἀμέλεια τῆς τροφῆς του καὶ μία πτώσις ἣτις κατέστησεν αὐτὸν χλωδὸν διὰ βίου ἠδυνάτησαν πολὺ τὴν ὑγείαν του. Μεταβάς ὅμως παρά τινι θείῳ του εἰς τὴν ἐξοχὴν εἰς ἓν ἐκ τῶν ὀρεινοτέρων μερῶν τῆς Σκωτίας, ἐπανεῦρε ταχέως τὴν ὑγείαν καὶ τὴν ζωηρότητα, καὶ ἐσχέτισθη μὲ ὅλας τὰς ἱστορικὰς, ποιητικὰς καὶ θρησκευτικὰς παραδόσεις, ἐμφύτους εἰς τὴν Σκωτικὴν φυλὴν ἅς μετὰ ταῦτα ἐγονιμοποίησεν εἰς τὰ συγγράμματά του.

Ὁκταετῆς ὢν ὁ Ουάλτερ Σκωτ μετέβη εἰς τὸ Ἐδεμβούργον ὅπως ἀρχίσῃ τὰς πρώτας αὐτοῦ σπουδὰς καὶ πρὸς τοῦτο εἰσῆλθεν εἰς ἓν τῶν διασημοτέρων σχολείων. «Κατὰ τὰ μεταξὺ τῶν μαθημάτων διαστήματα, λέγει εἰς τῶν φίλων του, ἐσυνηθίζομεν νὰ περιπατῶμεν ὁμοῦ ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ Τσῆθ καὶ ὁ Ουάλτερ μᾶς διηγείτο θαυμαστάς ἱστορίας.» Ὁ περιφημὸς μυθιστοριογράφος ἐνθυμεῖτο ἀργότερον μετὰ συγκινήσεως πόσον ἐθέλγετο αὐτοσχεδιάζων ἀπαύστως ἡμιτελεῖς ἱστορίας ἄλλὰ δὲν ἐπετύγχανε καὶ παρὰ τοῖς καθηγηταῖς ὅσον καὶ

παρὰ τοῖς συμμαθηταῖς του. Αἱ κλασσικαὶ αὐτοῦ σπουδαὶ ὑπῆρξαν λίαν μέτριαι, ἐνῶ ἐξεναντίας, διαμείνας ἐπὶ τινὰς χρόνον ἐπὶ τῆς κλίνης, κατεβρόχθισεν ἄπειρα φανταστικὰ διηγήματα καὶ ἱπποτικὰ μυθιστορήματα, ὧν ἐνεπλήσθη ἡ νέα του κεφαλή: «Ἐπλεον, λέγει, εἰς ὠκεανὸν ἄνευ πυξίδος καὶ πρῶρες.» Αἱ ἀναγνώσεις αὐταὶ ἦσαν ὁμολογουμένως ὀλίγον παράδοξοι προπαρασκευαὶ διὰ τὸ στάδιον τοῦ δικηγόρου, ὅπερ ἐνηγαλίσθη τὸ 1792. Τῇ βοήθειᾳ τοῦ πατρός του, κατώρθωσε ν' ἀποκτήσῃ ἐν Ἐδεμβούργῳ μίαν μικρὰν πελατεῖαν, ἣτις ἠδύνατο νὰ καταστήσῃ αὐτὸν ἀνεξάρτητον ἄλλὰ, παραμελῶν αὐτὴν, ἀφιερῶθη ὁλόκληρος εἰς μίαν φιλολογικὴν ἐταιρίαν τοῦ Ἐδεμβούργου, ἣς ὑπῆρξε μέλος κατ' ἀρχὰς καὶ γραμματεὺς ἀργότερον. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἤρχισε ν' ἀσχολῆται εἰς τὴν σπουδὴν τῆς γερμανικῆς γλώσσης καὶ τῆς φιλολογίας, καὶ μετέφρασεν ἐκ τοῦ γερμανικοῦ *Τὰ κατὰ Γουλιέλμον καὶ Ἐλένην* τοῦ Βούργερ, μετὰ τινὰ δὲ ἔτη τὸν *Gotz von Berlichingen* τοῦ Γαίτη· μὴ ἀκούμενος δ' εἰς τοῦτο, ἐξέδωκε καὶ πρωτοτύπους ποιήσεις καὶ μίαν τραγωδίαν ἔτι, ἀλλ' ὀλίγοις τοῖς ὑπῆρξαν τῶν ἔργων αὐτῶν οἱ ἀναγνώσται. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός του εὐρεθῆς εἰς θέσιν πλέον ἀνεξάρτητον, καὶ μὴ ὦν ἀναγκασμένος νὰ κατατρίβῃ τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου εἰς δικανικὰς ἀγορεύσεις, ἔγραψε τὸ *Ἄσμα τοῦ τελευταίου ραψώδου*, τὸ πρῶτον πρωτότυπον ἔργον αὐτοῦ, ὅπερ ἔσχε μεγάλην ἐπιτυχίαν καὶ ἐπληρώθη θερμῶς ὑπὸ τῶν κριτικῶν. Πολὺ ὅμως μείζονα ἐνθουσιασμὸν διήγειρεν ὁ Ουάλτερ Σκωτ διὰ τοῦ ποιήματος αὐτοῦ *Μαρμὸρ*, ὅπου ἐθαυμάσθη ἰδίως ἡ ἀκριβὴς καὶ λεπτομερὴς περιγραφή τοῦ πεδίου τῆς μάχης Φλοδεμφίλδ. Ὑπὸ νέας ἐστέφθη ἐπιτυχίας *Ἡ δέσποινα τῆς Ἀλμυνης*, μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς ὁποίας ὁ Ουάλτερ Σκωτ ἔκτισε παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Τσῆθ γοθικὸν πύργον, περικυκλωμένον ὑπὸ κήπων ἰδιορρόθιμων καὶ ἐστολισμένων ἐσωτερικῶς διὰ πολυτίμων συλλογῶν βιβλίων, ὄπλων καὶ εἰκόνων. Εἰς τὸ ποιητικὸν ἐκεῖνο ἄσυλον, ἀποδεικνύον τὴν ἀγάπην τοῦ Ουάλτερ Σκωτ πρὸς τοὺς παρελθόντας αἰῶνας, ἔζησε τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ζωῆς αὐτοῦ, καὶ σήμερον ἀκόμη σπανίως διατρέχει ὁ περιηγητὴς τὴν Σκωτικὴν χωρὶς νὰ ἐπισκεφθῇ εὐλαβῶς τὴν στέγην τοῦ μυθιστοριογράφου.

Καὶ ὅμως ταχέως ἔπαυσαν νὰ ἐλκύωσι τὴν προσοχὴν τοῦ κοινοῦ αἱ λεπτομερεῖς περιγραφαὶ καὶ ἀκριβεῖς διηγήσεις, εἰς ἅς ἤρσκετο ὁ Ουάλτερ Σκωτ· καὶ ὁ *Ροκεβὺ*, ὁ *Λόρδος τῶν ρήσων* κτλ. ἔτυχον

ὑποδοχῆς ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ψυχροτέρας. Τοῦτο δὲ διότι μέγας ποιητὴς εἶχεν ἀνατεῖλει πρὸ ὀλίγου ἐν Ἀγγλίᾳ. Ἀπὸ τὰ βάθη ψυχῆς θραυσθεῖστος ἐξέρχεται φωνὴ νέα, ἰσχυρὰ, μελαγχολικὴ, ἀφυπνίζουσα τὰς πασχούσας καρδίας καὶ τὰς ἐξάλλους φαντασίας· ἕκαστος παρατηρεῖ ἐν ἑαυτῷ καὶ συγκινεῖται, ἀνευρίσκων ἐκεῖ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐξημμένην τὴν εἰκόνα τοῦ Βύρωνος. Ἡ ἐμφάνισις τοῦ Σιλὶδ' Ἀρόλδου συσκιάζει τὰ ὠχρώτερα πλάσματα τῆς φαντασίας τοῦ Οὐάλτερ Σκῶτ· τότε δ' ἐκεῖνος προσπαθεῖ νὰ γράψῃ εἰς τὸ πεζὸν καὶ ν' ἀντιπαλαίσῃ κατὰ τοῦ λυρισμοῦ τοῦ Βύρωνος δι' ὄλων τῶν μέσων τῆς δραματικῆς αὐτοῦ εὐφυΐας. Ἐν τῷ μυθιστορήματι ὁ Βαβερλέϋ εὖρε τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ ἰκανότητα καὶ ἀπεδείχθη μυθιστοριογράφος παρατηρητικώτατος, πρωτότυπος καὶ γόνιμος· καὶ ὅμως ὁ Οὐάλτερ Σκῶτ, φοβούμενος μὴ διακυβεύσῃ τὴν ὑπόληψιν, ἣν ἐκέκτητο ὡς ποιητῆς, δὲν ἐτόλμησε νὰ υπογράψῃ τὸ νέον του ἔργον καὶ ἐκρύβῃ ὑπὸ ψευδώνυμον. Μετὰ τινος μῆνας ἀμφιβόλου ἐπιτυχίας, ὁ Βαβερλέϋ κατέστη δημοτικὸς κατίσχυσε τῆς κριτικῆς, ἣ ὅποια προσεπάθησε νὰ τὸν προσβάλῃ, καὶ ὁ συγγραφεὺς τοῦ Βαβερλέϋ, οὕτως ἀποκαλεῖ ἑαυτὸν ὁ Οὐάλτερ Σκῶτ ἐν κεφαλίδι τοῦ Gug Mannering, θαυμασθεὶς ὑπὸ πάσης τῆς Εὐρώπης, ἐπωνομάσθη. Ὁ μέγας ἄγνωστος. Κατὰ τὰ 1820 ὁ Γεώργιος Δ' ἀπένειμεν εἰς τὸν Οὐάλτερ Σκῶτ τὸν τίτλον τοῦ βαρωνέτου καὶ διέταξε τὸν ζωγράφον Λάβρενς νὰ προσθέσῃ τὴν εἰκόνα του εἰς τὴν στοάν τῶν ἐνδόξων συγχρόνων. Καὶ ὅμως ὁ Οὐάλτερ Σκῶτ ἐπέμενε τῆρῶν τὴν διαφανῆ ἀνωνυμίαν καὶ ἀπαρνούμενος τὴν πατρότητα τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἔργων ἠναγκάσθη ὅμως νὰ ρίψῃ τὸ προσωπεῖον, ὅταν χρεωκοπία τοῦ ἐχόδοτου ἀνεκάλυψε τὸ ὄνομά του, ἐγγεγραμμένον εἰς τὰ ἐμπορικὰ βιβλία. Ὁ Βούδστοκ ὑπῆρξε τὸ πρῶτον μυθιστορήμα, ὅπερ ἐξεδόθη φέρον τὸ ὄνομά του· ἔκτοτε τὰ ἔργα του διεδέχθησαν ἄλληλα μὲ θαυμασίαν ταχύτητα. Ἐκτὸς σειρᾶς ὀλοκλήρου μυθιστορημάτων, ἐξέδωκε καὶ τὸν *Bior τοῦ Ναπολιέοτος* καὶ τὴν *ἱστορίαν τῆς Σκωτίας*. Ἄλλ' ἡ κατάχρησις αὕτη τῆς ἐργασίας ἐξησθένησεν ἐπαισθητῶς τὴν ὑγείαν τοῦ μεγάλου συγγραφέως καὶ τὸν ἠνάγκασε νὰ ζητήσῃ τὴν ἀνάρρωσίν του εἰς θερμότερα κλίματα. Πολεμικὸν δίκροτον ἐτέθη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὴν διάθεσίν του καὶ ἐπ' αὐτοῦ ὁ ποιητὴς παρέπλευσεν ὀλοκλήρον τὴν Ἰταλίαν· ἀλλ' ἐννοῶν ὅτι μικρὰ ἦτον ἡ ἐκ τοῦ ταξιδιῶν προερχομένη ὠφέλεια, ἀπεφάσισε νὰ ἐπιστρέψῃ πάλιν

εἰς τὸ πάτριον ἔδαφος, καὶ, μόλις φθὰς εἰς Ἀγγλίαν, ἐξέπνευσεν ἐν Abbotsford εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν τέκνων του, ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν ὅλα τὰ ὄντα τὰ ὅποια ἠγάπησεν.

Αἱ εἰκόνες τοῦ Οὐάλτερ Σκῶτ, αἱ περιγραφαὶ πολλῶν γνωρίμων του, παριστώσιν αὐτὸν ὡς ἄνδρα μὲ χαρακτηριστικὰ κανονικοὺς καὶ φυσιολογικὰς ζωηρὰν, ἀλλὰ μὴ καταπλήττοντας ἐκ πρώτης ὄψεως. Ὁ Οὐάλτερ Σκῶτ ἐχώλαινε ὡς καὶ ὁ Βύρων. Τὸ μικρὸν αὐτοῦ ἐξωτερικὸν ἐλάττωμα εἶναι ἡ μόνη ὁμοιότης τῶν δύο αὐτῶν μεγάλων συγγραφέων, οὐδὲ ἐπιδεικνύει ἡ Ἀγγλία εἰς τὸν θαυμασμόν τῆς Εὐρώπης· καθ' ὅλα τὰ ἄλλα, καὶ κατὰ τὸν βίον καὶ κατὰ τὰ ἔργα, διαφέρουσι ἐντελῶς ἀλλήλων καὶ παρουσιάζουσι δύο ἐντελῶς ἀντιθέτους τάσεις τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Ὁ Βύρων εἶναι ἡ ἰδανικότης, πλάττουσα καὶ περιβάλλουσα ἑαυτὴν ἐν οἰονόηποτε σχῆμα· ὁ Σκῶτ εἶναι ἡ πραγματικότης, δανειζομένη ἐκ τῆς φύσεως πάντα τὰ στοιχεῖα τοῦ μύθου. Ἄν ἀφ' ἐνὸς ἐξαιρετικά τινα πάθη, μυστηριώδεις τινὲς χαρακτῆρες, σπανίως προσέβαλον τὴν φαντασίαν τοῦ Οὐάλτερ Σκῶτ, ἀφ' ἑτέρου ἡ χορδὴ τοῦ πατριωτισμοῦ σπανίως ἤχησεν ἐπὶ τῆς λύρας τοῦ Βύρωνος. Ὁ εἶς, ἐκπροσωπῶν τοὺς ἀορίστους πόθους καὶ τὰς κενὰς τάσεις τῆς ἐποχῆς του, ἀντλῶν εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας του τὰς μελωδίας, παρέφερε μακρὰν, πολὺ μακρὰν, τοὺς συγχρόνους. Ἡ δόξα αὐτοῦ καὶ πλεον ἠοροδῶδης καὶ πλεον ταχεῖα ὑπῆρξεν ἀπὸ τὴν δόξαν τοῦ μυθιστοριογράφου· ἀλλ' ὁ καιρὸς μεταβάλλει πολλάκις τὴν παραφορὰν τῶν παθῶν· ἔρχεται ἡμέρα, καθ' ἣν ὁ λυρικός ποιητῆς, μὴ εὐρισκόμενος πλεόν ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς τὰ πλήθη, ἀποτείνεται ἀποκλειστικῶς πρὸς τὰς ὁμοίας φύσεως φαντασίας, πρὸς τὰ ἔξοχα πνεύματα, τὰ ὅποια ἀρέσκονται εἰς τὰς καλλονὰς θείας γλώσσης· ἐνῶ δραματικαὶ διηγήσεις, ὡς τὰ ἀμίμητα μυθιστορήματα τοῦ Οὐάλτερ Σκῶτ, θέλγουσι ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν καὶ τὰς πλεόν διαφόρους διανοίας.

Ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ *Μοραστηρίου* ὁ Οὐάλτερ Σκῶτ λέγει ὅτι ἡ γονιμότης ἐνὸς συγγραφέως εἶναι αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἐν πλεονέκτημα· τοῦτο ἀληθεύει δι' αὐτὸν κυρίως· ἡ εὐχέρεια, ἡ ἀφθονία, ἡ ποικιλία τῆς εὐρέσεως εἶναι θέληγτρα ἀκαταμάχητα, ὠθούντα τὸν πνευματικὸν ἀναγνώστην ἀπὸ σελίδος εἰς σελίδα. Διὰ τοὺς ἰδόντας τὴν Σκωτίαν ὁ Οὐάλτερ Σκῶτ εἶναι συγχρόνως καὶ ζωγράφος καὶ ἱστορικός· ἔξοχος· εἶναι ἱστορία τῶν ἠθῶν ὀλοκλήρου ἔθνους· οἱ διάλογοί του, αἱ δημῶδεις σκηναὶ ὅπου βλέπομεν γεννωμένους τοὺς ἀπλοῖκους φόβους τοῦ πλή-

θους, ὅπου ἡ ζοφερά παράδοσις παρίσταται μὲ τὰ πιστότερα χρώματα. Ἐὰν ἐπρόκειτο ἡμεῖς νὰ ἐκλέξωμεν μεταξὺ τῶν ἔργων τοῦ μεγάλου μυθιστοριογράφου καὶ νὰ θέσωμεν αὐθάδη χεῖρα εἰς πολύτιμον κειμηλιοθήκην, ἠθέλαμεν προτιμήσει τὸν Βαβερλέϋ, τοὺς Καθαριστὰς, τὴν Φυλακὴν τοῦ Ὁδεμβούργου, πάντα τέλος ἐκεῖνα ἐν οἷς ὁ πατριωτισμὸς συνδέεται μὲ τοὺς κυριωτέρους χαρακτῆρας τοῦ δράματος. Οἱ ἥρωες τοῦ Οὐάλτερ Σκῶτ εἶναι Σκῶτοι ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον, ἄνθρωποι πάντοτε, καὶ κατέχουσιν εἰς μέγαν βαθμὸν τοὺς τυπικούς καὶ οὐσιώδεις ἐκείνους χαρακτῆρας, οἵτινες ἐπανευρίσκονται εἰς πάντα αἰῶνα, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν τῶν ἠθῶν καὶ τῶν ἐθνῶν. «Προνόμιον τοῦ Μολιέρου καὶ τοῦ Οὐάλτερ Σκῶτ, λέγει ὁ Joffroy, εἶναι ὅτι πανταχοῦ ἐννοοῦνται καὶ πανταχοῦ συγκινῶσι.»

ΠΟΙΗΣΙΣ.

ΠΡΟ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ.

Ἐστην ἐρημίᾳ σου ἔρχομαι καὶ πάλιν ἐκκλησία,
Ἄγαπημένη Παναγιά, γλυκὴ μου Παναγία,
Ἦλθα τὸν πόνο νὰ σοῦ εἰπῶ πού ἔχω ἴσθην καρδιά μου
Δὲν ἔχω ἄλλον ἀπὸ Σε, τὸ ξεύρεις Δέσποινά μου . . .
Μάνα τοῦ κόσμου! Πρόφρασε, ἡ χάρι Σου ἄς μὲ βάνη.
Μ' ἀρρώστησ' ἡ Μαρία μου, φοβοῦμαι μὴν πεθάνη!

Βασίλισσα τῶν οὐρανῶν, λευκὴ τοῦ κόσμου σκέπη!
Μονάχο τώρα ἡ χρυσὴ εἰκόνα Σου μὲ βλέπει . . .
Ὅχι! δὲν ἦλθε σήμερα ἴσθην ἄλλοτε μ' ἐμένα,
Ν' ἀνάψῃ τὰ καντίλλια Σου καὶ κρέμονται σβυσμένα...
Ποιὸς θὰ σοῦ φέρνει, Δέσποινα, ἴσθην ἐρημιὰ λιθάνι,
Ἄνισσας ἡ Μαρία μου, ἀνίσσας ἀποθάνη;

Ὅχι δὲν πῆγα σὲ ἱατροῦς, γλυκεῖά μου Παναγία,
Ἦλθα Σ' Ἐσένα νὰ τὸ εἰπῶ νὰ ἴγάνης τὴ Μαρία!
Ἄχ! Σ' ἐξορκίζω ἴσθην ἱματιὰ τοῦ τέκνου Σου τὴν πρώτην,
Ἰστὸ πρῶτό του χαμόγελο, ἴσθην σκεπτικὴ του νεότης,
Σ' ὀρκίζω ἴσθην βαρὺ σταυρὸ, ἴσθην ἀκάνθινον στεφάνι,
Νὰ ἴγάνης τὴν Μαρία μου, γιατί θὰ μὲ πεθάνει . . .

Ἄχ! κάμε μού τῆνε καλὰ, καλὴ μου Παναγία,
Λαμπάδα ἴσθην εἰκόνα Σου ν' ἀνάψω τὴν ἀγία,
Μεγάλη ἴσθην τὸ σῶμά της, λευκὴ σὰν τὴ ψυχὴ της,
Ἐμπρὸς Σου ν' ἀκτινοβολῇ καθὼς οἱ ὀφθαλμοὶ της!
Ἄχ! κάμε μού τῆνε καλὰ, ἡ χάρι Σου ἄς τὴν ἴγάνη,
Δὲν θέλω ἡ Μαρία μου, δὲν θέλω ν' ἀποθάνη!

Ναί! Ἐν σοῦ ἔφερα ποτὲ λουλούδια μυρωμένα,
Ἄν ἔχω τὴν εἰκόνα Σου κ' ἐγὼ λιθανισμένα,
Ἄν ἴσθην Παιδιοῦ Σου ἔκλαψα τὰ πάθη, Παναγία,
Κ' ἔχετε ἓνα ὄνομα μαζὴ μὲ τὴ Μαρία,
Δὸς μου, ἄχ δὸς μου τῆς ζωῆς; τὸ θροσερὸ βοτάνι,
Νὰ δώσω τῆς Μαρίας μου μὴν τόχη καὶ πεθάνει!

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΕΡΙ ΜΑΓΕΙΑΣ.

Ἐπιστολὴ δευτέρα.

(Συνέχ. καὶ τέλος. ἴδε φυλλ. 6.)

Ἡ σχέσις τοῦ ὕπνου πρὸς τὸν θάνατον, ἐκτὸς τοῦ ἐξωτερικοῦ τύπου, συνίσταται καὶ εἰς ἐσωτερικὸν ἄλλον. Καθὼς ἐκεῖνος, καὶ ὁ θάνατος δὲν καταβάλλει διὰ μιᾶς πάσας τὰς αἰσθήσεις, ἀλλὰ, βαθμηδὸν ἐπερχόμενος, δύναται πολλάκις νὰ σταματήσῃ χωρὶς νὰ περατώσῃ τὸ ἔργον του, ἀλλὰ καὶ χωρὶς νὰ τὸ ἐγκαταλείψῃ· ἐκ τούτου τὰ φρικώδη ἐκεῖνα συμβεβηκότα τῆς ταφῆς ἀνθρώπων, οἵτινες εὐρέθησαν ἀκολούθως ἀντεστραμμένοι, συσφιγμένοι καὶ φρικωδῶς ἠλλοιωμένοι· πολλάκις μάλιστα εὐρέθησαν ἐν τῇ λάρνακι κόψαντες τὰς φλέβας διὰ τῶν ὀδόντων των, ὅπως ἀποφύγῃσι τὸν ὀδυνηρὸν τῆς ἀσφυξίας θάνατον. Τὸ γεγονός τοῦτο εἶναι τοσοῦτον ἀληθές καὶ τόσον σύνηθες, ὥστε κρίνομεν περιττὸν νὰ ἐμμένωμεν, ἀφοῦ μάλιστα εἰς τὰς περὶ θανάτου ἐπιστολάς ἡμῶν θέλομεν τὸ ἐξετάσει ἐκτεταμένως.

Ὅπως δὴποτε ὅμως, καὶ ἂν δὲν ζαματήτῃ ὁ θάνατος ἕως ὅτου ἀποχωρισθῇ ὀλοσχερῶς ἡ ψυχὴ τοῦ σώματος, παρέρχονται, κατὰ μέσον ὄρον, τρεῖς ὥραι, καθ' ἃς εἶναι δυνατόν νὰ ἀνακληθῇ εἰς τὸν βίον ὁ νεκρὸς, ἂν μάλιστα ἡ σὰρξ δὲν ἔπαθεν οὐσιώδη τινα βλάβην.

Ποῦ ὑπάρχει ἡ ἀγυρτία εἰς ταῦτα πάντα; Δὲν εἶναι ἀπλούστατος νόμος τῆς φύσεως; Καὶ ἐν τούτοις τὸ θαῦμα ἐκεῖνο τοῦ Ἀπολλωνίου τοῦ Τυανεύου ὀνομάζεται μῦθος!

Ὁ Μάγος δύναται νὰ σὰς παρουσιάσῃ ἀνθρώπους ἀποθανόντας· ὀπτικὴ ἀπάτη! κραυγάζουσιν οἱ μὴ βλέποντες πέραν τῆς ῥιγῆς τῶν πεπαιδευμένοι. Ἀλλὰ τί εἶναι ὀπτικὴ ἀπάτη; ἡ θεὰ πραγμάτων μὴ ὑπαρχόντων; Ἔστω μήπως ὅμως ἐκ τῆς ὁράσεως ταύτης τῆς ψευδοῦς, ἀφοῦ τὸ θέλετε, δὲν πηγάζουσι τὰ αὐτὰ ἀπατελέσματα ὡς εἰ ἦσαν ἀληθῆ; Ἰποθέσατε ὅτι βλέπετε καθ' ὕπνου ὥρατον ἀρχιτεκτονικὸν ἔργον καὶ τὸ βλέπετε τόσον ἰσχυρῶς, ὥστε ἐγειρόμενος ἔχετε τὴν συνειδήσιν ἐντελῆ τοῦ ὄνείρου. Δὲν διεγείρει τὰ αὐτὰ αἰσθήματα τοῦ καλοῦ τὰ ὁποῖα ἠθελε παράξει ἐὰν πραγματικῶς τὸ ἐβλέπατε; Ἀπαντήσατε εἰλικρινῶς.

Ἀπάτη λοιπὸν τῶν αἰσθήσεων εἶναι ἡ μαγεία καὶ διὰ τῆς ἀπάτης αὐτῆς ἐνεργεῖ; ὅχι βεβαίως· ἡ δύναμις ἐκεῖνη τὴν ὁποίαν ἀποκατὰ ὁ μάγος, ὅπως θέλομεν ἰδεῖ ἀκολούθως, ἡ δύναμις ἐκεῖνη, δὲ τῆς ὁποίας ἐξουσιάζει τὴν ψυχὴν τοῦ ἄλλου, τὴν μετα-